

Bildande av naturreservatet Hjärnarps prästaskog i Ängelholms kommun

Ängelholms kommuns beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Ängelholms kommun det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Figur 1. Naturreservatet är markerat med röd linje.

I enlighet med 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer kommunen bifogad skötselplan, bilaga 5.

Beslutet riktar sig till var och en, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Hjärnarps prästaskog
Kommun	Ängelholms kommun
DOS-ID	1134609
Gränser	Området begränsas av mitten av röd linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet	Hjärnarp 1:1
Markägare	Lunds stifts prästlönetillgångar
Läge	Väster om motorvägen i Hjärnarps tätort.
Koordinat centralpunkt	Y: 11369,941 X: 6245292,086 (SWEREF99 1330)
Naturgeografisk region	8, NO-Skånes skogslandskap
Areal	11,3 hektar
Förvaltare	Ängelholms kommun

Syftet med naturreservatet är att:

Syftet med naturreservatet Hjärnarps prästaskog är att bevara, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald. Områdets bokskogar, övrig ädellövskog, sumpskog och vattenmiljöer, med tillhörande ekosystem och biologiska mångfald, ska bevaras och utvecklas. Karaktären av naturskogsliknande ädellöv- och sumpskog ska utvecklas. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter. Vidare är syftet att främja och utveckla området för olika typer av rekreation och friluftsliv.

Syftet ska uppnås genom att:

- Utveckla skogsmiljöernas biologiska värden vad gäller skiktning, ålder och död ved. Skötselåtgärder så som ringbarkning och gallring vidtas för att påskynda utvecklingen mot ett naturskogsliknande tillstånd.
- Tillse att det inte förekommer gran inom området och ställa om granplanteringar till ädellövskog
- Initialt aktivt öka mängden död och döende lövved genom ringbarkning och utplacering av faunadepåer
- Ej transportera ut lövved

- Bekämpa invasiva och främmande arter som utgör ett hot mot den naturligt förekommande florán och faunan.
- Iordningställa och underhålla anordningar för friluftslivet så som stigar, elljusspår, utegym och utmärkning av leder.
- Åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om hotade arter.

Beskrivning av området

Området ligger centralt i Hjärnarps tätort, intill idrottsplatsen, och nyttjas flitigt som motions- och rekreationsområde av boende i trakten. Näringsfattig bokskog dominerar området men här finns även inslag av alsumpskog och ädellövskog samt två mindre hyggen och en granplantering. Skogen ligger vid foten av Hallandsåsen och berggrunden består av gnejs och jordarten är sandig morän. Området tillhör Lunds stifts prästlönetillgångar och har historiskt brukats av stiftet för att avlöna prästen. Under senare tid har området skötts som rekreationsområde och inget konventionellt skogsbruk har bedrivits. Detta innebär att området har en lång skoglig kontinuitet på minst 200 år med höga naturvärden, men viss påverkan av skogsbruksåtgärder medför att det i delar av skogen finns sparsamt med död ved.

Skäl till beslutet

Hjärnarps prästaskog är ett tätortsnära skogsområde med höga rekreationella värden. Två elljusspår som kan tändas av besökare finns i området och en asfalterad gång- och cykelväg korsar en del av området. I södra delen av området ligger ett utegym med 8 stationer. Det finns också en skyltad aktivitetsslinga med förslag på övningar. Vid området finns föreningsverksamhet som i olika omfattning nyttjar och besöker området.

De biologiska bevarandevärdena är främst knutna till den äldre näringsfattiga bokskogen och den döda ved som hittas där, samt alsumpskogen som också har höga naturvärden. En stor del av bokskogen har en lång skoglig kontinuitet (minst 200 år) vilket krävs för att utveckla höga naturvärden, även om delar av området i viss mån påverkats av tidigare skogsbruk. Här finns många grova och gamla bokar med en relativt välutvecklad epifytflora och rikligt med död ved så som högstubbar, döda och döende träd och lågor av bok. En del av dessa har rötats av fnöskticka vilket ger förutsättningar för många andra arter.

I området har 69 naturvårdsarter hittats. En naturvårdsart är en ovanlig eller krävande art som bara finns i vissa typer av miljöer och därmed kan indikera höga naturvärden där de hittats. Exempel på naturvårdsarter är rödlistade arter, Skogsstyrelsens signalarter och fridlysta arter. 49 av de 69 naturvårdsarterna som hittats i området har högt eller mycket högt indikatorvärde – de är alltså väldigt krävande eller i stor utsträckning knutna till skyddsvärda miljöer.

Kärlväxter så som gullpudra och skärmstarr i alsumpskogen, epifyter som slanklav och trubbfjädermossa i bokskogen samt blåsvart brunbagge (EN) och 10 andra rödlistade insekter knutna till död ved, stamskador på träd eller vedsvampar är exempel på naturvårdsarter som hittats i området under inventeringen 2022.

Området gränsar till Länsstyrelsens utpekade värdeetrakt för ädellövskog och har tidigare ingått i ett betydligt större och sammanhängande bokskogsområde, där mycket nu utgörs av yngre produktionsskog med bland annat gran.

Hoten mot områdets värden utgörs bland annat av skogsbruk som leder till minskad tillgång på gamla träd och död ved samt en förändrad träslagssammansättning eller bortförsel av död ved av andra skäl så som eldning.

Ett permanent skydd av Hjärnarps prästaskog innebär ett bidrag till uppfyllande av miljömålen levande skogar, god bebyggd miljö och ett rikt växt-och djurliv.

Kommunens bedömning

Kommunens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter samt för att tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv.

Området omfattas inte av några tidigare skyddsbestämmelser, men alsumpskogen centralt i området är utpekad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

Området ingår i FM 02 Hallandsås som omfattas av skyddet riksintresse för friluftsliv (3 kap. 6 § MB). Det är vidare utpekad som område med rörligt friluftsliv (Kullaberg och Hallandsåsen med angränsande kustområden).

Södra delen av området omfattas av byggnadsplan B 603 för Hjärnarp som "Park och plantering", vilket kan motsvara dagens planbestämmelse "Natur" (bilaga 3). Förordnandet är således förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Intresseprövning

Ängelholms kommun har bemött inkomna yttranden och synpunkter (bilaga 6) och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. avverka träd och buskar eller bortföra död ved,
2. plantera eller så in växter eller sätta ut djur
3. plöja, spränga, gräva, schakta, dika, utfylla, tippa, dumpa, anordna upplag, markbearbeta eller på annat sätt skada mark, fasta naturföremål eller småvatten,
4. dra fram mark-eller luftledningar,
5. uppföra byggnad, mast, vindkraftverk eller annan anläggning
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller sprida jordförbättringsmedel
7. stödutfodra vilt.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser och upplysning om naturreservatet,
2. skötsel av skog och mark innefattande naturvårdsåtgärder. Detta kan innebära insådd och inplantering med träd som förekommer naturligt i biotopen, stängsling, luckhuggning, ringbarkning, veteranisering* och tillskapande av högstubbar, röjning och avverkning av träd och buskar samt skapande av faunadepåer** och uppsättande av holkar,
3. inplantering av för biotopen naturligt förekommande arter,
4. tillskapande, restaurering och skötsel av fuktiga miljöer,
5. bekämpning av för området främmande och/eller invasiva arter,

6. uppförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet så som utegym och elljusspår, stigar och skyltade slingor samt fällning av riskträd i närheten av dessa.
7. uppföljning av områdets bevarandemål, skötsel och miljöövervakning

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. Ta bort, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten, stenmurar eller naturföremål
2. Föra bort eller elda upp död ved, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar.
3. Gräva upp växter
4. Tälta eller sätta upp utrustning för övernattning
5. Elda/grilla förutom med medhavd eller tillhandahållen ved eller kol på anvisad plats
6. Cykla annat än på väg eller anvisad cykelled
7. Rida/köra med häst
8. Ta med hund eller annat sällskapsdjur som inte hålls i fysiskt koppel,
9. Köra motordrivet fordon
10. På ett störande eller högljutt sätt använda musik-eller ljudanläggning
11. Dumpa trädgårdsavfall
12. Lägga skräp annat än i soptunna
13. Sätta upp tavla, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
 1. Vidare är det förbjudet att utan reservatsförvaltarens skriftliga tillstånd:
14. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod*** med efterföljande återutsättning inom naturreservatet.
15. samla in mossor, lavar eller vedlevande svampar
16. sätta upp orienteringssnitsel, kontroll eller liknande anordning längre än tio dygn. Kontaktuppgifter och datum för uppsättning ska alltid anges på de utplacerade föremålen,

17. anordna tävlingar eller liknande arrangemang för mer än 50 deltagare som kan skada eller störa naturmiljön,
18. utföra vetenskapliga eller andra undersökningar som kan störa naturmiljön.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för;

- förvaltaren, eller den som kommunen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel eller tillsyn av området enligt vad som framgår av föreskrifter B1-7.
- åtgärder i samband med drift, underhåll och ombyggnad av gällande ledningsrätt, servitut och nyttjanderätter som exempelvis ledningar och anläggningar (vatten-och avlopp, tele-och eldistribution) samt räddningsuppdrag eller åtgärder i samband med olycka. I samband med arbetena ska förvaltaren informeras. Vid akut underhållsåtgärd ska förvaltaren informeras sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar.

Undantag från enskilda föreskrifter;

- C15 och C16 gäller inte insamling av enstaka beläggsexemplar av svårbestämda arter under förutsättning att fynden registreras i Artportalen, eller motsvarande nationell databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelser.

* Ett samlingsbegrepp för att skapa strukturer i ett yngre träd som normalt uppkommer i hög ålder.

**En faunadepå är upplag av död ved som gynnar många hotade arter.

***Med selektiv metod menas handplockning, håvning, sållning eller annan teknik där de djur som inte ska studeras närmare direkt återutsätts och ingreppen i deras livsmiljö blir försumbara eller kan återställas omedelbart. Fällor är inte att betrakta som selektiva, oavsett utformning.

Ängelholms kommun får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Naturreservatet ska skydda, bevara och utveckla den biologiska mångfalden i området och nya kunskaper om hotade arter och hänsynskrävande arter, samt värdefulla naturtyper i reservatet ska beaktas och införlivas i den löpande skötseln av reservatet.

Upplysningar

Ängelholms kommun vill upplysa om att föreskrifter, med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap 1 § miljöbalken. Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den. Allemansrätten är en så kallad sedvanerätt inskriven i grundlagen. Den innebär vissa rättigheter i skog och mark, men den innebär också en hel del skyldigheter. Bestämmelserna i ett naturreservat gäller före allemansrätten.
- Anmälningssplikten enligt 12 kap 6 § miljöbalken för verksamheter eller åtgärder som väsentligen kan komma att ändra naturmiljön gäller även om de inte är förbjudna enligt reservatets föreskrifter
- 2 kap, Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd av fornlämningar mm
- 11 kap miljöbalken om vattenverksamhet.
- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning.
- Lokala, kommunala ordningsföreskrifter.
- Transportstyrelsens bestämmelser för civil luftfart, t ex deras föreskrifter om flygning med flygskärm (LFS 2007:44). Enligt LFS 2007:44 gäller bland annat att flygskärm inte får manövreras på ett vårdslöst eller hänsynslöst sätt så att andras liv eller egendom utsätts för fara eller så att människor eller djur skräms eller störs (21 §).
- Transportstyrelsens föreskrifter om obemannade luftfartyg (drönare) TSFS 2017:110. Dessa föreskrifter reglerar bl a det obemannade luftfartygets

avstånd till människor och djur för att ingen eller inget ska komma till skada och säger även att de kategorier av obemannade luftfartyg som endast får flygas inom synhåll från operatören inte får flygas på en högre höjd än 120 m över mark- eller vattenytan i okontrollerat luftrum.

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta över anläggningar för friluftsliv och rekreation
3. Karta med detaljplaner
4. Förteckning över fastighet inklusive rättigheter
5. Skötselplan för naturreservatet
6. Samrådsredogörelse

Bilaga 1. Översiktskarta

Figur 2. Gränserna för naturreservatet Hjärnarps prästaskog är markerade i rött.

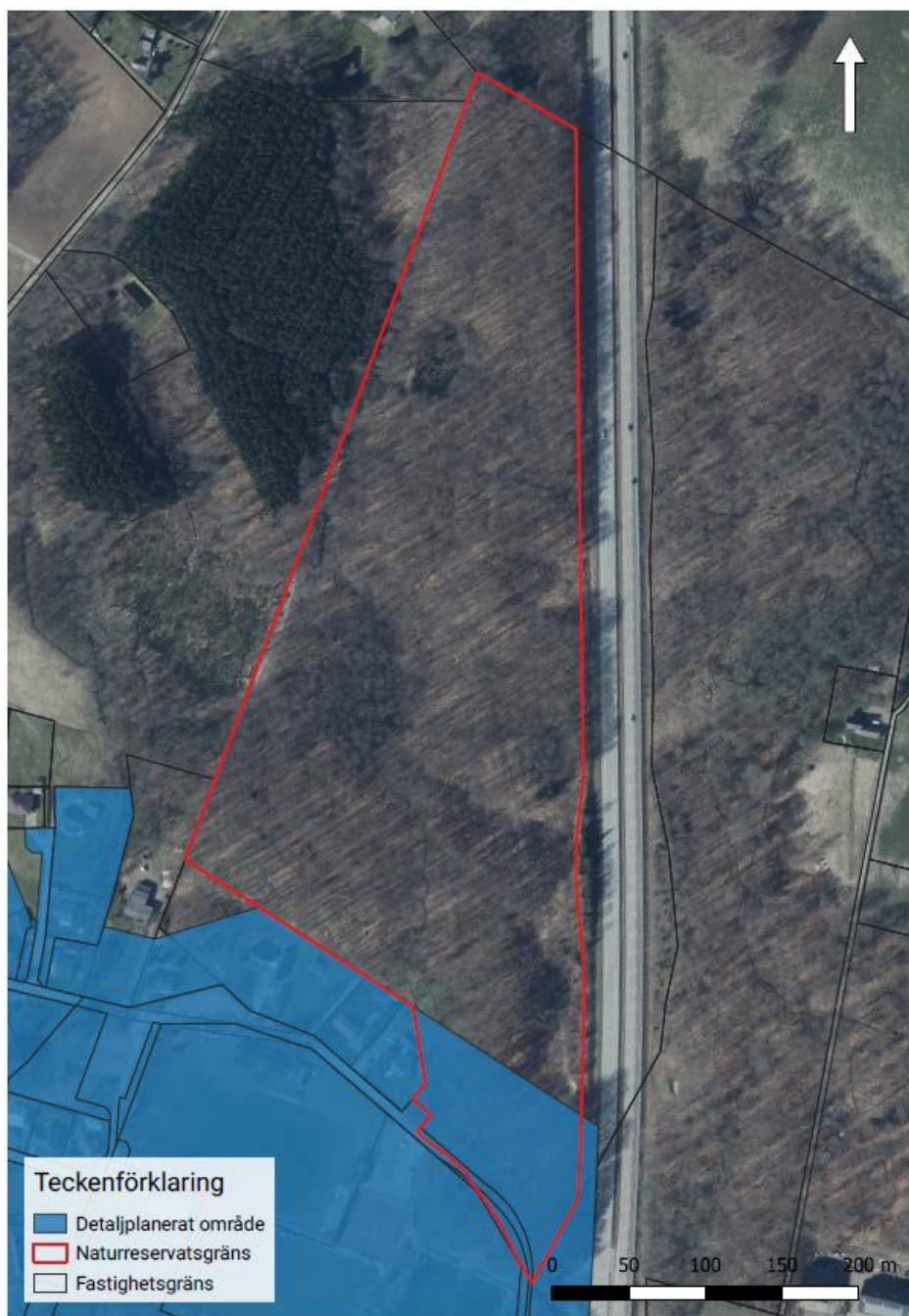

Bilaga 2. Karta över friluftsliv och rekreation

Bilaga 3. Karta över detaljplaner i området

Fastighetsförteckning berörande Hjärnarp 1:1

Fastigheter		
Fastighetsbeteckning:	Ägare/Innehavare, adress:	Övrigt:
HJÄRNARP 1:1	Prästlönetillgång, Svenska Kyrkan Lunds Stifts Prästlönetillgångar Box 32 221 00 Lund	Taxerad ägare

Samfälligheter/gemensamhetsanläggningar		
Fastighetsbeteckning:	Ägare/Innehavare, adress:	Ändamål, övrigt:
HJÄRNARP GA:4	Hjärnarps vägförening Sven Tullhög Backagårdsvägen 17 266 75 Hjärnarp	Ordförande

Rättigheter		
Belastad fastighet/ägare:	Förmånsfastighet/ägare:	Akt, ändamål, övrigt:
HJÄRNARP 1:1	Hjärnarp 1:9	Officialservitut Gångväg cykeltrafik 1182-456.1
HJÄRNARP 1:1	Hjärnarp 2:4	Avtalsservitut Ledning 11-IM5-68/2423.1
HJÄRNARP 1:1	Hjärnarp 1:32	Avtalsservitut Gång- och cykelväg 11-IM5-92/5043.1
HJÄRNARP 1:1	Håve 1	Avtalsservitut Elledning 11-IM5-80/3694.1

HJÄRNARP 1:1	Håve 1	Avtalsservitut Elledning 11-IM5-77/3352.1
--------------	--------	---

Upplysning

Utredningen saknar servitut som eventuellt tillkommit genom vattendom eller liknande.

Vidare saknas eventuellt avtalsrättigheter som inte är offentliggjorda genom inskrivning.

Utredningen saknar rättskraft.

Fastighetsförteckningen upprättad av

Madeleine Bergvall

Kart/GIS-ingenjör

Skötselplan för naturreservatet Hjärnarps prästaskog

INLEDNING	3
KARTOR	4
KARTOR	4
BESKRIVNING AV NATURRESERVATET	5
ADMINISTRATIVA DATA	5
PLATSGEOGRAFISK BESKRIVNING	5
NATURTYPER	6
NATURVÅRDSSTATUS OCH ÖVRIGA UTPEKANDEN	6
SKYDD ENLIGT MILJÖBALKEN	6
NATURVÄRDEN ENLIGT NATURVÄRDESINVENTERING	6
NATURVÄRDESOBJEKT	6
SKYDDSVÄRDA ARTER	7
KULTURHISTORISKA FÖRHÅLLANDEN OCH ÄLDRE MARKANVÄNDNING	9
HISTORISK ÖVERSIKT	9
PRIORITERADE BEVARANDEVÄRDEN	9
PLAN FÖR RESERVATETS SKÖTSEL	10
ÖVERGRIPANDE RIKTLINJER FÖR RESERVATETS SKÖTSEL	10
SKÖTSELINDELNING	11
NÄRINGSFATTIG BOKSKOG (1)	11
UTVECKLINGSMARK MED BOK (2)	13
ALSUMPSKOG (3)	15
FUKTIG ÄDELLÖVSKOG / BLANDLÖVSKOG (4)	17
PLANTERAD GRAN OCH HYGGEN (5, 6, 7)	18
SKÖTSEL AV ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIV OCH REKREATION	19
VÄGAR OCH LEDER	19
UTEGYM	19
ENTRÉER OCH SKYLTNING	19
ÖVRIGA ANORDNINGAR	20
UTMÄRKNING AV RESERVATETS GRÄNS	20
DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	20
RESERVATETS FÖRVALTNING	21

Inledning

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen ingår som en bilaga till beslutet om bildande av naturreservat.

Syftet med naturreservatet Hjärnarps prästaskog är att bevara, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald. Områdets bokskogar, övrig ädellövskog, sumpskog och vattenmiljöer, med tillhörande ekosystem och biologiska mångfald, ska bevaras och utvecklas.

Karaktären av naturskogsliknande ädellöv- och sumpskog ska utvecklas. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter. Vidare är syftet att främja och utveckla området för olika typer av rekreation och friluftsliv. Besökare ska erbjudas bra information om områdets natur- och kulturhistoria.

Figur 1. Mossklädd, grov boklåga i sent nedbrytningsstadium. I bakgrunden syns alsumpskogen som hyser en del uppslag av tysklönn och ask.

Kartor

Kartor

Kartorna ligger som bilagor och omfattar följande:

- A. Översigtskarta med områdesindelning på ortofoto.
- B. Naturtypskarta med olika färger:
 - Näringsfattig bokskog – Natura 2000
 - Utvecklingsmark med bok
 - Alsumpskog
 - Fuktig ädellövsog / blandlövsog
 - Yta med planterad gran
 - Hygge
- C. Naturvärdeskarta från NVI

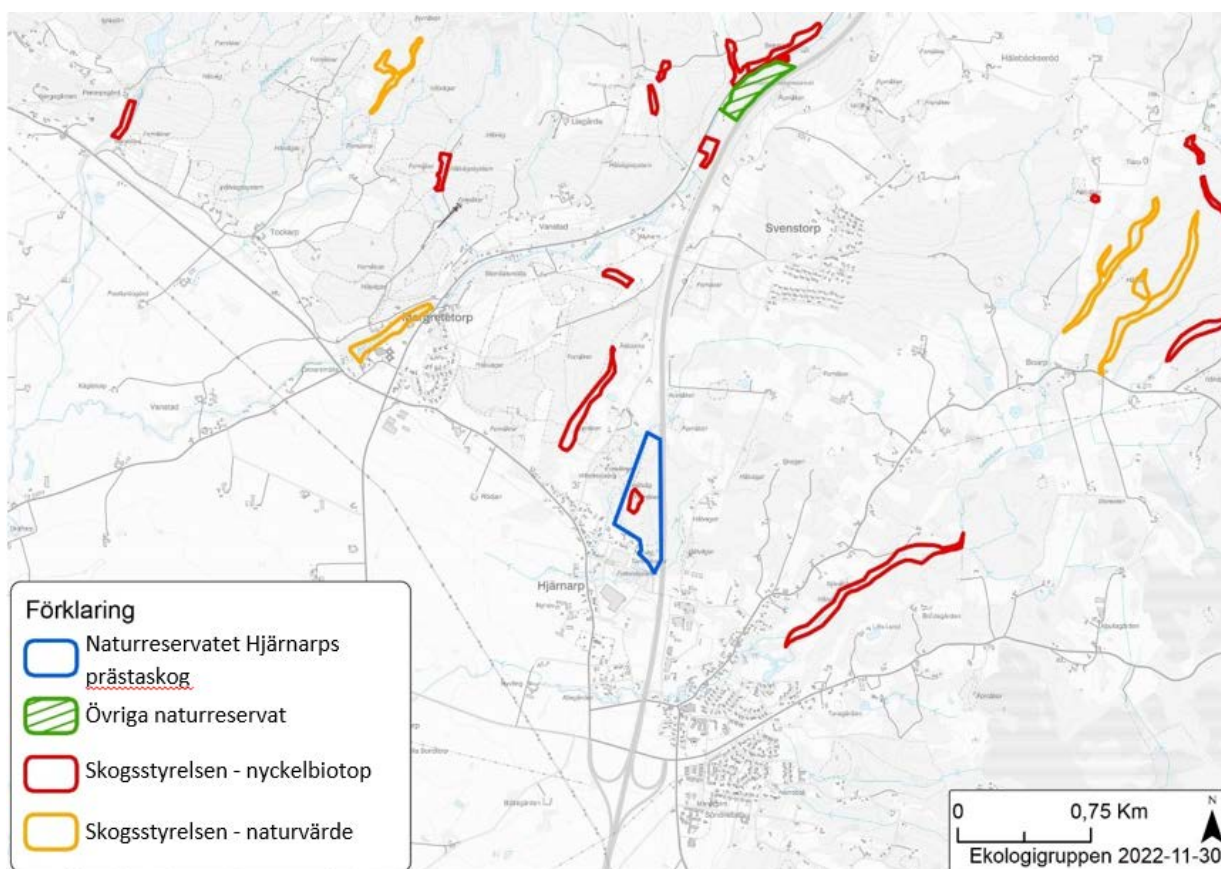
Beskrivning av naturreservatet

Administrativa data

Namn	Hjärnarps prästaskog
Kommun	Ängelholm
DOS-ID	1134609
Socken	Hjärnarp
Naturgeografisk region	8, NO-Skånes skogslandskap
Läge	Väster om motorvägen i Hjärnarps tätort.
Fastigheter	Se separat förteckning
Fastighetsägare	Lunds stifts prästlönetillgångar
Area	11,3 ha
Reservatsförvaltare	Ängelholms kommun

Platsgeografisk beskrivning

Naturreservatet Hjärnarps prästaskog är 11,3 hektar stort och utgörs av olika typer av skogsmark på Hallandsåsens sydsluttningar. Skogen avgränsas i öster av E6:an och i söder av tätorten Hjärnarp. Väster och norr om området finns huvudsakligen olika typer av skogsmark. Hallandsåsen är en utpekad värdestrakt för ädellöv.

Figur 2. Översiktskarta över naturreservatets läge och relation till kända naturvärden i omgivande landskap.

Naturtyper

Näringsfattig bokskog (hedbokskog) är den dominerande naturtypen men det finns även ytor med näringsrik bokskog, alsumpskog, askdominerad ädellövskog och planterad gran. En stor del av bokskogen har kontinuitet på minst 200 år, den är dock delvis påverkad av skogsbruksåtgärder, framför allt genom avverkning av enskilda träd och försiktiga gallringar. Delar av bokskogen uppfyller kraven på natura 2000 – näringsfattig bokskog med fullgod status, övriga delar bedöms ha dålig status på grund av otillräcklig förekomst av död ved och ett något yngre trädskikt. I området med fullgod status har ett drygt 30-tal naturvårdsarter noterats varav 12 rödlistade vedlevande insekter bl.a. blåsvart brunbagge (EN), bokglansbagge (VU) och getinglik svampmygga (NT).

I de centrala delarna i en sänka finns en alsumpskog som är klassad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Den hyser rikligt med död ved, klipbal med sockelbildning, stamhål och mulm samt en del typiska arter för naturtypen. En bit söder om alsumpskogen finns en remsa med fuktig ädellövskog / blandlövskog som just nu genomgår en stor förändring på grund av askskottsjukan som påverkat en väsentlig del av trädskiktet.

Det finns även ytor med gran varav större delen har avverkats, med undantag för ett litet område som är insprängt i bokskogen i den norra delen.

Naturvårdsstatus och övriga utpekanden

Skydd enligt miljöbalken

Området ingår i FM 02 Hallandsås som omfattas av skyddet riksintresse för friluftsliv (3 kap. 6 § MB). Det är vidare utpekad som område med rörligt friluftsliv (Kullaberg och Hallandsåsen med angränsande kustområden). Alsumpskogen är utpekad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen (N 917–2006).

Inga tidigare formella skydd finns inom området, men flera olika skyddade områden med höga naturvärden förekommer i dess närhet. Se Figur 1 och under rubriken ”Allmän beskrivning av området”.

Naturvärden enligt naturvärdesinventering

Naturvärdesobjekt

Två objekt med höga värden, två objekt med påtagliga värden och tre objekt med visst värde har urskilts i den bakomliggande naturvärdesinventeringen. Objekten med höga värden utgörs av en mycket artrik, näringsfattig bokskog och alsumpskog som sedan tidigare är utpekad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. I samband med naturvärdesinventeringen påträffades 69 naturvårdsarter (varav tolv rödlistade), av dessa hade 49 arter högt eller mycket högt indikatorvärde.

De högsta värdena är knutna till grov död ved av bok och i synnerhet torrträd och högstubbar som rötats av fnöskticka. Bokmiljöerna med höga värden hyser rikligt med grova träd och rikligt med död ved i olika form och nedbrytningsstadier. Värdena är koncentrerade till den sydvästra delen av området.

Figur 3. Rikligt med grov bok och död ved i västra delen av området. En stor del av den döda veden i området är rötad av fnöskticka. På några av de grövre grenarna sitter signalarten örslav.

Skyddsvärda arter

Förekomster av rödlistade arter, arter med högt och mycket högt indikatorvärde listas i Tabell 1 nedan. En fullständig förteckning av noterade naturvårdsarter och information om vad arterna indikerar finns listat i naturvärdesinventeringen från 2022. Anmärkningsvärt är den mycket rika förekomsten av krävande vedlevande insekter. En stor del av dessa är knutna till grov bokved som rötats av fnöskticka. Områdets närhet till ytterligare bokskogar och därmed goda konnektivitet är sannolikt en starkt bidragande orsak utöver de lokala förutsättningarna.

Epifytfloran hyser en del arter som huvudsakligen går på äldre bok, exempelvis kraterporlav och olivklotterlav. Det saknas dock rödlistade arter som kräver kontinuitet på gammal bok vilket tyder på att det under perioder saknats gamla träd i området.

Tabell 1. Tabellen innefattar rödlistade arter samt övriga naturvårdsarter med högt och mycket indikatorvärde som påträffats i Hjärnarps prästaskog. Kolumnen Typ anger rödlistningskategori enligt följande: NT - nära hotad, VU - sårbar, EN - starkt hotad, CR - akut hotad, DD - kunskapsbrist. En stor del av de vedlevande insekterna som angetts som indikatorarter har tidigare varit rödlistade.

Namn	Organismgrupp	Typ	Källa
Öronstrit (<i>Ledra aurita</i>)	Halvvingar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
Gullpudra (<i>Chrysosplenium alternifolium</i>)	Kärlväxter	Signalart, typisk art	Lars Salomon
Lundvårlök (<i>Gagea spathacea</i>)	Kärlväxter	Signalart	Artportalen

Skärmstarr (<i>Carex remota</i>)	Kärlväxter	Typisk art	Lars Salomon
Gul porlav (<i>Pertusaria flavida</i>)	Lavar	Indikatorart	Lars Salomon
Jaguarfläck (<i>Arthonia ruana</i> A.Massal.)	Lavar	Indikatorart	Lars Salomon
Kraterporlav (<i>Pertusaria hymenea</i>)	Lavar	Indikatorart	Lars Salomon
<i>Lecanora intumescens</i>	Lavar	Indikatorart	Lars Salomon
Olivklotterlav (<i>Opegrapha viridis</i>)	Lavar	Typisk art	Lars Salomon
Slanklav (<i>Collema flaccidum</i>)	Lavar	Signalart	Lars Salomon
Örlav (<i>Hypotrachyna revoluta</i>)	Lavar	Signalart	Lars Salomon
Platt fjädermossa (<i>Neckera complanata</i>)	Mossor	Signalart, typisk art	Lars Salomon
Skuggtujamossa (<i>Thuidium delicatulum</i>)	Mossor	Indikatorart	Lars Salomon
Stenporella (<i>Porella cordaeana</i>)	Mossor	Signalart, typisk art	Nellie Linander
Trubbfjädermossa (<i>Homalia trichomanoides</i>)	Mossor	Signalart, typisk art	Lars Salomon
Blåsvart brunbagge (<i>Melandrya caraboides</i>)	Skalbaggar	Rödlistad art (EN)	Thomas Appelqvist
Bokbarkglansbagge (<i>Rhizophagus brancsiki</i>)	Skalbaggar	Rödlistad art (VU)	Thomas Appelqvist
Bredhuvad mögelbagge (<i>Latridius brevicollis</i>)	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
Brun vedborre (<i>Xyleborinus saxesenii</i>)	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Dorcatoma chrysomelina</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Dorcatoma dresdensis</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
Enfärgad barksvartbagge (<i>Corticene unicolor</i>)	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Eucnemis capucina</i>	Skalbaggar	Rödlistad art (NT)	Thomas Appelqvist
<i>Euplectus brunneus</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Glischrochilus quadriguttatus</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
Gråbandad trägnagare (<i>Hemicoelus costatus</i>)	Skalbaggar	Rödlistad art (NT)	Thomas Appelqvist
<i>Hylis foveicollis</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Hylis olexai</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Ipidia binotata</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Leiosoma deflexum</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Melasis buprestoides</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Microrhagus pygmaeus</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Nemadus colonoides</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
Noshornsoxe (<i>Sinodendron cylindricum</i>)	Skalbaggar	Signalart	Thomas Appelqvist
<i>Plectophloeus nubigena</i>	Skalbaggar	Rödlistad art (NT)	Thomas Appelqvist
<i>Plegaderus dissectus</i>	Skalbaggar	Rödlistad art (NT)	Thomas Appelqvist
<i>Rhizophagus cribratus</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
Stor vedsvampbagge (<i>Mycetophagus quadripustulatus</i>)	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
Svartbrun brunbagge (<i>Phloeotrya rufipes</i>)	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
Svartvingad svampbagge (<i>Leiestes seminiger</i>)	Skalbaggar	Rödlistad art (NT)	Thomas Appelqvist

<i>Synchita variegata</i>	Skalbaggar	Rödlistad art (NT)	Thomas Appelqvist
<i>Tillus elongatus</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Trichonyx sulcicollis</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Triphylus bicolor</i>	Skalbaggar	Indikatorart	Thomas Appelqvist
<i>Triplax rufipes</i>	Skalbaggar	Rödlistad art (NT)	Thomas Appelqvist
<i>Xylophilus corticalis</i>	Skalbaggar	Rödlistad art (NT)	Thomas Appelqvist
Blanksvart trämyra (<i>Lasius fuliginosus</i>)	Steklar	Signalart	Thomas Appelqvist
Getinglik svampmygga (<i>Keroplatus tipuloides</i>)	Tvåvingar	Rödlistad art (NT)	Thomas Appelqvist
<i>Hypoxyton petriniae</i>	Storsvampar	Rödlistad art (NT)	Lars Salomon

Kulturrehistoriska förhållanden och äldre markanvändning

Historisk översikt

Flygbilder från 1940-talet visar att fastigheten Hjärnarp 1:1 då utgjorde en del av en större och sammanhängande yta med ädellövskog, huvudsakligen omgiven av jordbruksmark. Ytan med skogsmark är numera delad på mitten av E6:an som sträcker sig över Hallandsåsen i nord/sydlig riktning. Av det som är kvar utgörs ca hälften av uppväxt bokdominerad ädellövskog, resterande delar består av planteringsskog med bland annat gran.

Ytterligare hundra år tillbaka i tiden (tidigt 1800-tal) dominerade skogsmiljöer det aktuella området samt Hallandsåsens sydsluttningar i ännu högre utsträckning (se Bilaga 4). Äldre kartor från 1600-talet indikerar att det också då fanns stora sammanhängande områden med lövskog.

Området hyser av allt att döma lång skoglig kontinuitet och kontinuitet på ädellöv med undantag för vissa mindre partier där det odlats gran. Miljöerna ingår dessutom i en värdestrakt för ädellöv vilket är en viktig aspekt sett till bland annat bibehållen ekologisk funktionalitet. Sammantaget finns goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald bland skogliga arter vilket inte minst återspeglas av det stora antalet vedlevande och krävande arter i den lägre faunan.

Prioriterade bevarandevärden

Grov bok och stora mängder grov död ved är utmärkande för Hjärnarps prästaskogs mest värdefulla naturmiljöer som finns i den västra delen av reservatet. Det är med dessa områden som målbild som resterande delar av bokskogen och ytor som tidigare planteras med gran bör utvecklas. Alsumpskogen i mitten av området utgör ett naturligt inslag i ädellövskog med varierande topografi och denna naturtyp tar ofta över där markfukten ökar. Skogen är för sin storlek anmärkningsvärt artrik, och främst bland vedlevande insekter. Med näringsfattig bokskog med död ved som målbild är målet att denna artrikedom, som främst är knutna till de västra delarna, ska sprida sig i hela området. Områdets värden som rekreations- och motionsområde, med de funktioner som följer med att det är tätortsnära och lättillgängligt för närboende, föreningar och verksamheter i vardagen ska bevaras. Funktioner som elljusspår, aktivitetsslinga och utegym finns och ska kunna utvecklas mer framöver.

Plan för reservatets skötsel

Övergripande riktlinjer för reservatets skötsel

- **Skötsel av skogsmiljöer**
 - Gamla träd, så kallade evighetsträd, bevaras och prioriteras generellt i skötseln. Det samma gäller döda träd och hålträd. Med gammalt träd menas här generellt över 100 år. En generell riktlinje för att känna igen ett gammalt träd är grovleken, där grövre än 70–90 cm diameter i brösthöjd bedöms vara en lämplig gräns. Storlek är dock inte alltid kopplad till ålder, utan även beroende av markens bördighet. Senvuxna träd (undertryckta / långsamtväxande) kan vara mycket gamla trots en beskedlig stamdiameter.
 - Avveckling av planterad granskog bör ske omedelbart, för att ingå som en del av bokskogen med näringsfattig/näringsrik bokskog som målnaturtyp.
 - Där det är sparsamt med död ved bör mängden ökas med utplacering av faunadepåer och ringbarkning. Mängden död ved i olika nedbrytningsstadier och olika grovlekar i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig, ett riktvärde bör vara minst 40 kbm/ha.
 - En flerskiktad skog bör eftersträvas då detta även gynnar många skogslevande fåglar som behöver träd i olika höjd och täthet för skydd, födosök och bobyggande.
 - Bevara stående och liggande död ved samt grova döda grenar, om de inte innebär påtaglig risk att falla.
 - På hyggesytter och i luckor som uppstår bör enstaka skogslönnar planteras.
 - Vid skötselåtgärder tas avverkningsrester bort från vägar, vandringsleder och stigar.
- Brynmiljöer, strandskog och sumpskogar är särskilt lämpliga miljöer för holkuppsättning. Se över möjlighet att sätta upp fågelholkar för småfågel, samt exempelvis ugglor. Även holkar för andra grupper, så som fladdermöss, kan tillföras området på lämpliga platser.
- Skötselåtgärder utförs av entreprenör med dokumenterad sakkunskap om ekologi, skogsdynamik och naturvårdsskötsel av tätortsnära rekreationsskogar. Metoder och maskiner är anpassade till naturvårdsskötsel. Vid stämpling inför restaurerande gallringar/röjningar i markerade områden med höga naturvärden, ska ekologisk sakkunnig medverka
- **Skötsel av rekreationsanläggningar**
 - Vägar och leder, samt utegym ska hållas framkomliga, och säkra. Riskträd inom dessa områden får därför fällas om det behövs. Den döda veden ska lämnas kvar i området men får flyttas till faunadepåer.
 - Nya stigar, skyltade slingor eller utveckling av utegym och en eldplats får etableras. Vid uppförande av nya anläggningar ska tillses att viktiga naturvärden inte tar skada och åverkan på befintliga naturvärden i övrigt blir så liten som möjligt.

Skötselindelning

Näringsfattig bokskog (1)

Beskrivning

I den sydvästra delen och längs med den västra ytterkanten dominerar näringsfattig bokskog (Natura 2000-naturtyp 9110), övergående i näringsrik i den allra sydligaste delen (9130). Området hyser ett flertal grova och gamla bokar med en relativt välutvecklad epifytflora bestående av bland annat olika porlavar, klotterlavar samt örllav. Död ved förekommer rikligt i form av grova högstubbar av bok, döda/döende träd och boklågor. Flertalet av högstubbarna har rikligt med fruktkroppar av fnöskticka. Det finns mycket höga artvärden knutna till den död bokveden, främst i den lägre faunan med ett 30-tal naturvårdsarter varav elva rödlistade arter.

Längs fastighetsgränsen (i väster) sträcker sig en gammal stenmur med mossfällar bestående av bland annat västlig hakmossa. I den norra delen av objektet rinner en mindre skogsbäck som bidrar med en hög och jämn luftfuktighet. Brinkarna och stenarna i bäcken hyser rikligt med mossor och lavar med bl.a. bäcklav och slanklav (signalart, typiskt art). Fältskiktet är sparsamt större delen av året. Men bland vårblommande arter kan nämnas vitsippa, svalört och vårlök. I den sydligaste delen finns bestånd med praktgulplister. Arten har lyfts som en potentiell risk-art och har tendens att ta över och bilda stora heltäckande bestånd i just denna typ av miljöer.

Figur 4. Skogsbäck i den nordvästra delen av skötselområdet.

Figur 5. Torrträd och högstubbe med fnöskticka i den norra delen av skötselområdet. Området gränsar till en granplantering i väster vilket skymtar på bilden.

Målbild

Naturskogsliknande bokskog bestående främst av bok, med inslag av skogslönn och björk.

Bevarandemål

- Antalet gamla träd bör vara minst 20 per hektar
- Mängden död ved i olika nedbrytningsstadier och olika grovlekar i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig, ett riktvärde bör vara minst 40 kbm/ha.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Invasiva och eller främmande arter ska inte förekomma inom skötselområdet.
- Området får vara svårframkomligt, med undantag där leder går
- Det bör förekomma ett flertal krävande rödlistade arter knutna till trädslaget bok.

Restaureringsåtgärder / engångsåtgärder

- Begränsa utbredningen av praktgulplister så att arten inte konkurrerar ut annan flora. Arten har ytliga rötter så den går att avlägsna med krattning.
- Flytta faunadepåerna i den södra delen till ytor i skötselområdet utvecklingsmark med bok

Löpande skötsel (med olika intervall)

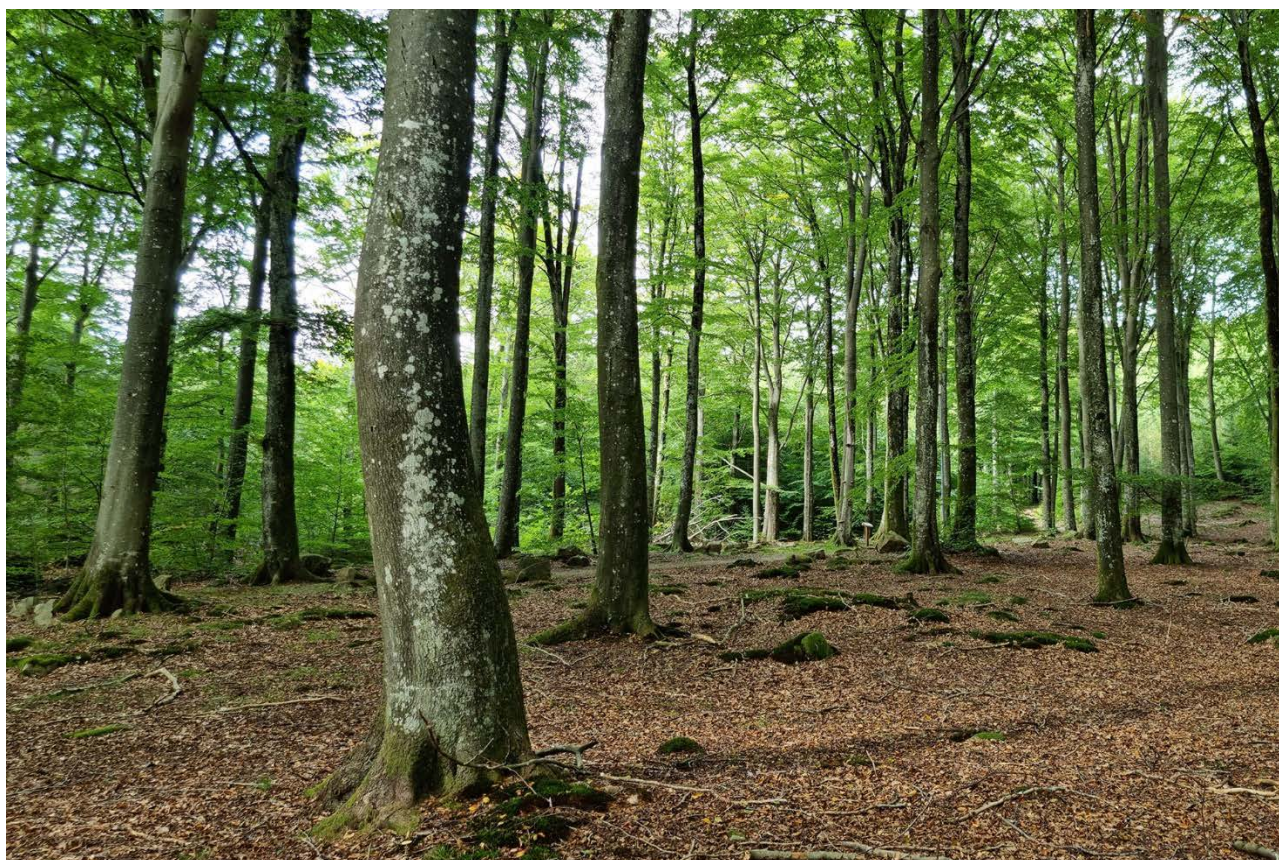
- Inplantering av arter som lever i andra naturskogsliknade ädellövskogar i södra Sverige är tillåtet. Det kan ske både via utplacering av död ved och transplantering av epifyter. Utläggning av död ved får ej ske från områden med kända Phytophthora-förekomster.
- Årlig uppsikt och bekämpning av gul skunkkalla, så länge behov finns. Arten är listad som invasiv i EU och ska bekämpas enligt lag. Den har tidigare funnits i bäcken, och kan spridas med vattnet från bestånd uppströms prästaskogen.

- Borttagande av övriga invasiva och eller främmande arter samt graninväxt vart femte år om behov föreligger.

Utvecklingsmark med bok (2)

Beskrivning

Utvecklingsmark med näringsfattig (9110) och näringsrik bokskog (9130) som målnaturtyp (näringsrik i den allra sydligaste delen. Området har en otillräcklig mängd död ved och ett något yngre trädsikt, dock med enstaka gamla träd). Död ved förekommer, om än relativt sparsamt, i form av torrträd av bok och enstaka boklågor. Det finns även en del innanrötade träd och träd med vedblottor vid basen. I vissa partier längs E6:an och norr om alsumpskogen finns visst inslag av skogslönn, skogsek och i små fuktiga partier även klibbal. Bland noterade naturvårdsarter kan nämnas stor häxört (signalart, typisk art), kraterporlav (indikatorart, sällsynt rikligt förekommande i området), olivklotterlav (typisk art), platt fjädermossa (signalart), trubbfjädermossa (signalart) och västlig hakmossa (signalart). Det är högst sannolikt det förekommer att ett flertal naturvårdsarter bland vedlevande insekter även på denna yta då det finns lämpliga livsmiljöer i form av döende träd som rötats med fnöskticka. Den direkta anslutningen till den näringsfattiga bokskogen med en artrik lägre fauna gör att området har mycket goda möjligheter att utveckla höga artvärden på kort tid

Figur 6. Skogen i den norra delen av skötselområdet. En del av de grövre bokträden hyser en epifytflora med bl.a. kraterporlav, skriftlav och i sällsynta fall också olivklotterlav och platt fjädermossa.

Målbild

Målbilden är även här en naturskogsliknande bokskog bestående främst av bok, med inslag av skogslönn, skogsek och björk.

Bevarandemål

- Antalet gamla träd bör vara minst 20 per hektar
- Mängden död ved i olika nedbrytningsstadier och olika grovlekar i form av döda träd, högstubbar och lågor ska öka, ett riktvärde bör i slutändan vara minst 40 kbm/ha. Initialt kan man sikta på 25 kbm/ha.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Invasiva och eller främmande arter ska inte förekomma inom skötselområdet.
- Området får vara svårframkomligt, med undantag där leder går.
- Det bör förekomma ett flertal krävande rödlistade arter knutna till trädslaget bok.

Restaureringsåtgärder / engångsåtgärder

- Placera ut faunadepåer om möjligt för att skynda på successionen. 2022 fanns rikligt med grova boklågor från avverkning av riskträd i den södra delen. De kan spridas ut i området med 3–4 lågor per placering.
- Begränsa utbredningen av praktgullister så att arten inte konkurrerar ut annan flora. Arten har ytliga rötter så den går att avlägsna med krattning.
- Ringbarka 4–5 medelgrova bokar / ha.
- När restaureringen är genomförd övergår området till skötselområdet näringsfattig bokskog (9110).

Löpande skötsel (med olika intervall)

- Inplantering av arter som lever i andra naturskogsliknade ädellövskogar i södra Sverige är tillåtet. Det kan ske både via utplacering av död ved och transplantering av epifyter. Utläggning av död ved får ej ske från områden med kända Phytophthora-förekomster.
- Borttagande av invasiva och eller främmande arter samt graninväxt vart femte år om behov föreligger.

Alsumpskog (3)

Beskrivning

I mitten av skogen finns en alsumpskog med klibbal och ett visst inslag av ask, skogslönn och tysklönn (Natura 2000-naturtyp lövsumpskog 9080). Området hyser en hel del klibbal med sockelbildning, mindre stamhål/mulm och bukettbildning. Det finns även rikligt med död ved, både i form av lågor av klibbal och ask samt en del torrträd av ask. En stor del av den döda veden ligger fuktigt/blött.

Buskskiktet består huvudsakligen av vinbär och uppslag av tysklönn, bitvis rikligt. Fältskiktet utgörs bland annat av sumpmåra, skogsfräken, skärmstarr, bäckbräsmå, kärrfibbla och gullpudra.

Alsumpskogen har en hög grad av markfukt och är bitvis översilad, vid några besök har det stått vatten i en stor del av området. Utöver naturvårdsarter i kärlväxtfloran har det även noterats glansfläck (typisk art), skuggsprötmossa (signalart), jaguarfläck (indikatorart) samt den rödlistade, askklevande svampen *Hypoxylon petriniae* (NT).

Figur 7. Södra delen av alsumpskogen. Större delen av lövuppslaget utgörs här av tysklönn.

Figur 8. Gullpudra i den norra delen av skötselområdet.

Målbild

Flerskiktad lövsumpskog bestående av främst klibbal, med inslag av björk, ask och andra lövträd

Bevarandemål

- Mängden död ved i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Området får vara mycket svårframkomligt. Inga leder går genom skötselområdet.
- Främmande och eller invasiva arter ska inte förekomma inom skötselområdet.
- Hydrologin ska bevaras intakt.

Restaureringsåtgärder / engångsåtgärder

- Røj bort tysklönn och gran. Död ved kan med fördel lämnas kvar. Rör det sig om stora rismängder bör det samlas in och läggas på torrare mark.
- Utred eventuellt om den rätade bäcken öster om alsumpskogen kan återställas.

Löpande skötsel (med olika intervall)

- Återkommande röjningar av gran och sly av tysklönn vart femte år. Ris från röjningar kan med fördel lämnas kvar på plats såvida det inte rör sig om så stora mängder att fältskiktet blir direkt lidande. Vid allt för stora mängder bör det samlas i högar och exempelvis läggas i den södra delen på torrare mark.

Fuktig ädellövskog / blandlövskog (4)

Beskrivning

Fuktig ädellövskog som domineras av ask, björk, tysklönn, skogslönn och klibbal. Marken är fuktig till blöt och hyser ett välutvecklat fåltskikt med bland annat svalört, vitsippor, lundvårlök och praktgulplister. En stor del av askarna är döda eller döende varför det finns rikligt med både stående och liggande död ved. Objektet gränsar till tomtmark och en del riskträd har därför fällts, delats upp och flyttats. Bland noterade naturvårdsarter kan nämnas glansfläck (typisk art), jaguarfläck (indikatorart), kraterporlav (indikatorart) samt *Hypoxylon petriniae* (NT). Området är under stark förändring och med ett utglesat trädskikt ökar uppslaget av ask och tysklönn.

Figur 9. Hög grad av markfukt och rikligt med död ved, främst av ask, karakteriserar skötselområdet.

Målbild

Flerskiktad blandlövskog bestående av främst klibbal, björk, skogslönn och bok.

Bevarandemål

- Mängden död ved i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Området får vara mycket svårframkomligt. Inga leder går genom skötselområdet.
- Främmande och eller invasiva arter ska inte förekomma inom skötselområdet.

Restaureringsåtgärder / engångsåtgärder

- Røj bort tysklönn.
- Begränsa utbredningen av praktgulplister så arten inte konkurrerar ut annan flora. Arten har ytliga rötter så den går att avlägsna med krattning där det är ett löst förnålager. På vissa ytor där krattning inte är möjligt kan det vara nödvändigt av avlägsna den för hand.

Löpande skötsel (med olika intervall)

- Återkommande röjningar av gran och sly av tysklönn vart femte år. Ris från röjningar kan med fördel lämnas kvar på plats såvida det inte rör sig om så stora mängder att fältskiktet blir direkt lidande. Då kan det med fördel läggas upp i högar i den östra delen där det är något torrare.

Planterad gran och hyggen (5, 6, 7)**Beskrivning**

Skötselområdet består av tre områden med gran där två nyligen har avverkats, den norra ytan (område 7) är delvist uppväxt igen efter en äldre avverkning. De ligger alla insprängda i bokskogsmiljöerna och föreslås ingå i skötselområden med målnaturtyp näringsfattig bokskog.

Målbild

Naturskogsliknande bokskog bestående främst av bok, med inslag av skogslönn, skogsek och björk.

Bevarandemål

- Samma som för utvecklingsmark med bok. Under restaureringsfasen får dock mängden björk och rönn vara betydande.

Restaureringsåtgärder / engångsåtgärder

- Avveckling av planterad granskog bör ske omedelbart.
- Om lövträd förekommer inom granplanteringarna ska dessa värnas och i möjligaste mån sparas.
- Stödplantering bör ske av främst lönn och ek, befintliga fröträd av bok säkerställer bokföryngring. Inhägnad av ek och lönn kan eventuellt behövas på grund av viltbete, i sådana fall rekommenderas burar kring de planterade träden framför inhägnad av hela ytorna. Lokalt frö och plantmaterial ska användas.
- När restaureringen är genomförd övergår området först till skötselområdet utvecklingsmark med bok och slutligen näringsfattig bokskog. Målbilden bör kunna uppnås efter 75 år.

Löpande skötsel (med olika intervall)

- Kontinuerlig röjning i det uppväxande trädbeståndet, främst kring planterad lönn och ek.
- Inplantering av arter som lever i andra naturskogsliknade ädellövskogar i södra Sverige är tillåtet. Det kan ske både via utplacering av död ved och transplantering av epifyter. Utläggning av död ved får ej ske från områden med kända Phytophthora-förekomster.
- Borttagande av invasiva och eller främmande arter samt graninväxt. Död ved från röjningar kan med fördel lämnas kvar i området.

Skötsel av anordningar för friluftsliv och rekreation

Hjärnarps prästaskog är och ska fortsatt utgöra ett besöksvärt naturområde för närboende, föreningar och tillresande. Områdets rekreationsvärden ska tillvaratas och anläggningar fortlöpande underhållas. Möjligheterna till rekreation ska också kunna utvecklas genom t ex uppförande av rast- och grillplats för medhavd kol, naturinformation och skyltade naturpedagogiska stigar som beskriver områdets biologiska sevärdheter på ett intresseväckande sätt. Vid uppförande av nya anläggningar ska tillses att viktiga naturvärden inte tar skada.

Vägar och leder

Beskrivning

Inom reservatet finns två elljusspår på 1,2 respektive 1,7 km, samt en asfalterad gång- och cykelväg. Elljusspårerna är tända på kvällarna under vissa klockslag och kan utöver dessa tider tändas tillfälligt av besökare vid entrén till området. En skyltad aktivitetsslinga med förslag på övningar går längs stigen.

Mål och skötsel

Elljusspårerna ska hållas tillgängliga för besökare i form av grundläggning av stigen och underhåll av belysning. Riskträd i närheten av stig och väg får fällas om så krävs för säkerheten och framkomligheten i området. Den döda veden ska lämnas kvar inom området men får flyttas inom området till t ex faunadepåer. Skötsel av gång- och cykelväg inom reservatet får ske utan hinder från reservatsföreskrifterna men regleras i övrigt inte i denna skötselplan.

Utegym

Beskrivning

I södra delen av reservatet ligger ett utegym med 8 stationer. Det finns även en låda med lösa redskap som går att låna under träningsstillfället. Det finns en belysningsstolpe i mitten av utegymmet. Utegymmet är ca 15x20 m stort.

Mål och skötsel

Normalt återkommande underhåll. Möjlighet att utveckla gymmet med fler stationer ska finnas. Utökning av ytan ska i så fall ske så att åverkan på befintliga naturvärden blir så liten som möjligt och viktiga naturvärden inte tar skada.

Entréer och skyltning

Beskrivning

Skylt med översiktskarta finns vid huvudentrén till området, som också förklarar hur elljusspåret tänds. Skyltad aktivitetsslinga finns längs elljusspåret inne i området.

Mål och skötsel

Normalt återkommande underhåll av befintlig skyltning.

Vid inrättandet av naturreservatet ska informationen kompletteras med reservatsskylt vid huvudentrén enligt Naturvårdsverkets standard och reservatets gränser ska markeras ut i fält. Informationen ska beskriva reservatets biologiska och rekreativa värden samt tydliggöra viktiga föreskrifter för besökare.

Ytterligare skyltade slingor ska kunna utvecklas inom området, så som naturpedagogiska slingor som beskriver klimat, biologisk mångfald eller andra ekosystemtjänster på ett tilltalande sätt. Slingorna kan förläggas längs befintliga stigar eller genom anläggning av nya stigar. Vid nyanläggning ska hänsyn tas till befintliga naturvärden så att åverkan blir så liten som möjligt och att viktiga naturvärden inte tar skada.

Övriga anordningar

Grillplats kan anläggas på lämplig plats, t ex nära utegymmet och parkeringen. Vid nyanläggning ska hänsyn tas till befintliga naturvärden så att åverkan blir så liten som möjligt och att viktiga naturvärden inte tar skada. Grillplats bör i första hand upprättas för eldning med kol, då risken annars är stor att död ved från området eldas.

Utmärkning av reservatets gräns

Reservatets gränser ska märkas ut enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Dokumentation och uppföljning

Utförda åtgärder ska dokumenteras. Tidpunkt för åtgärderna, deras effekt etc. ska anges. Dokumentationen förvaras av förvaltaren och kan bland annat ligga till grund för revidering av skötselplanen. Utvärdering av reservatsförvaltningen bör ske minst vart tionde år. Vid utvärderingen bör exempelvis fortsatt röjning av tysklönn diskuteras då bedömningen av artens varande eller icke-varande i skogsmiljöer för närvarande debatteras flitigt. Inte minst på grund av stigande temperaturer och viss brist på ersättningsträd för ask och alm.

Reservatets förvaltning

Huvuduppgiften för Samhällsutveckling i Ängelholms kommun är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda i förvaltningen.

Förvaltaren ska verka för att syftet med reservatet uppnås.

Förvaltaren ansvarar för skötselåtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet. Det kan röra sig om specifika naturvårdsåtgärder, informationsinsatser, åtgärder för besökare m.m.

Reservatsförvaltaren ska dokumentera de åtgärder som utförs genom att anteckning om förvaltningen förs löpande.

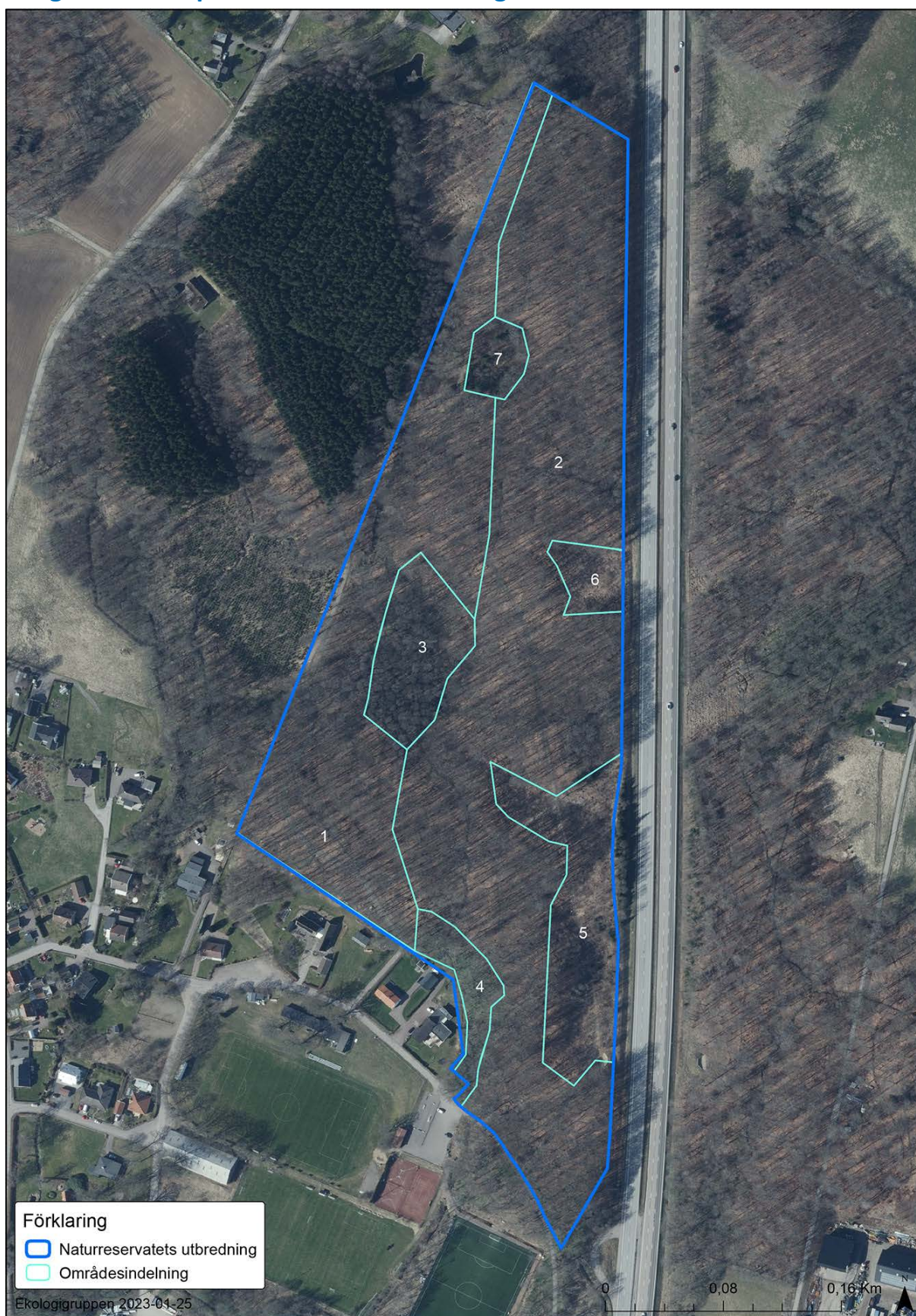
Naturvårdsskötsel ansvarar Stadsmiljöenheten, samhällsbyggnadsnämnden för. Även fastighetsägaren har rätt att göra åtgärder i reservatet i enlighet med skötselplan och i samråd med kommunen. Eventuella nettointäkter från skogsbruksåtgärder i området, så som uttag av gran, tillfaller fastighetsägaren.

Skötsel och drift av leder och andra anordningar för rekreation och friluftsliv ansvarar Fritidsenheten, Nämnden för kultur, idrott och fritid för. Större åtgärder som kan påverka naturvärden ska göras i samråd med förvaltaren.

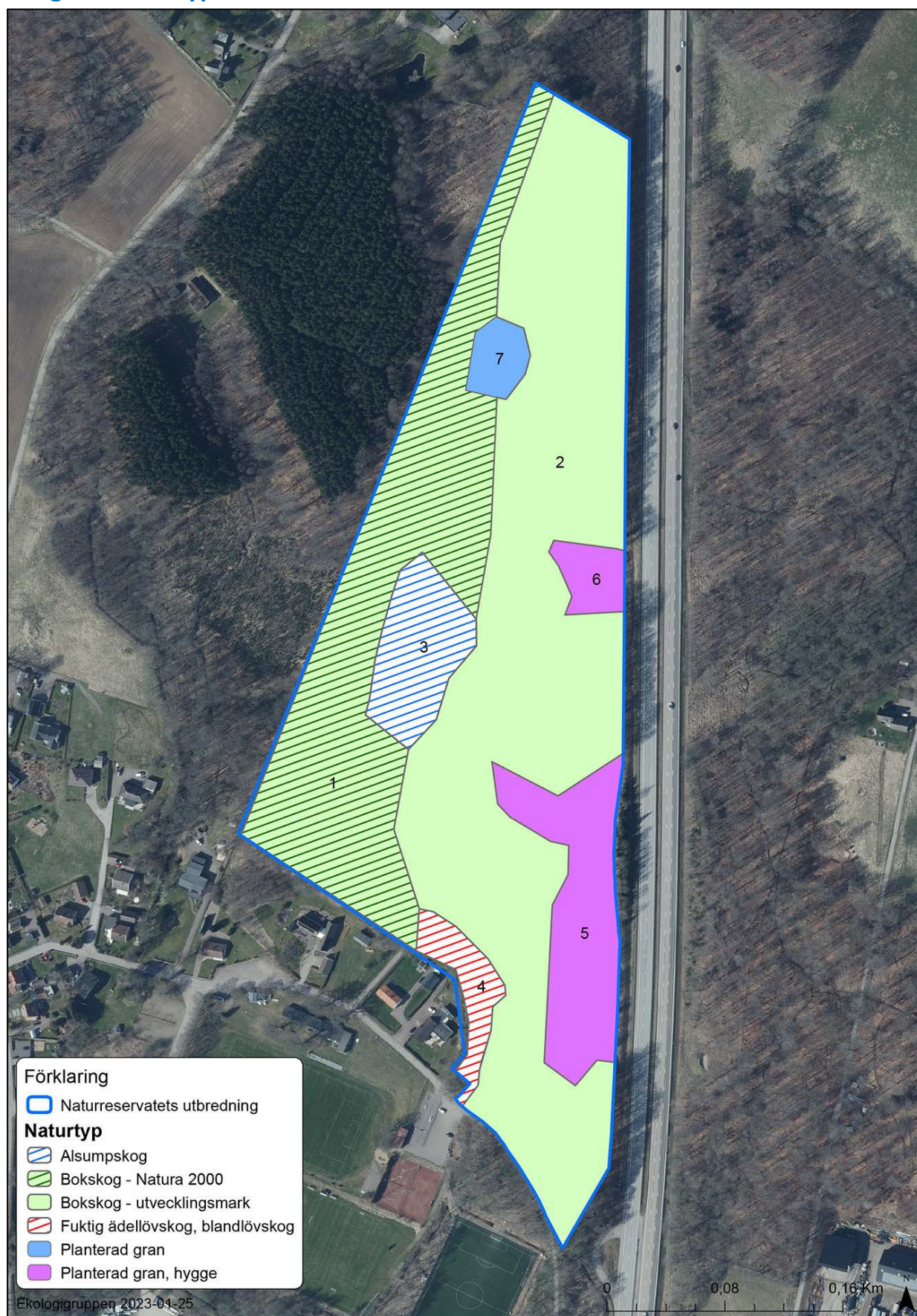
En styrgrupp bestående av en representant från kommunen (förvaltare eller motsvarande) och en representant från fastighetsägaren ska bildas och träffas en till ett par gånger per år för att besluta om det löpande arbetet i reservatet utifrån denna skötselplan.

Övervakning och tillsyn utförs av Ängelholms kommun.

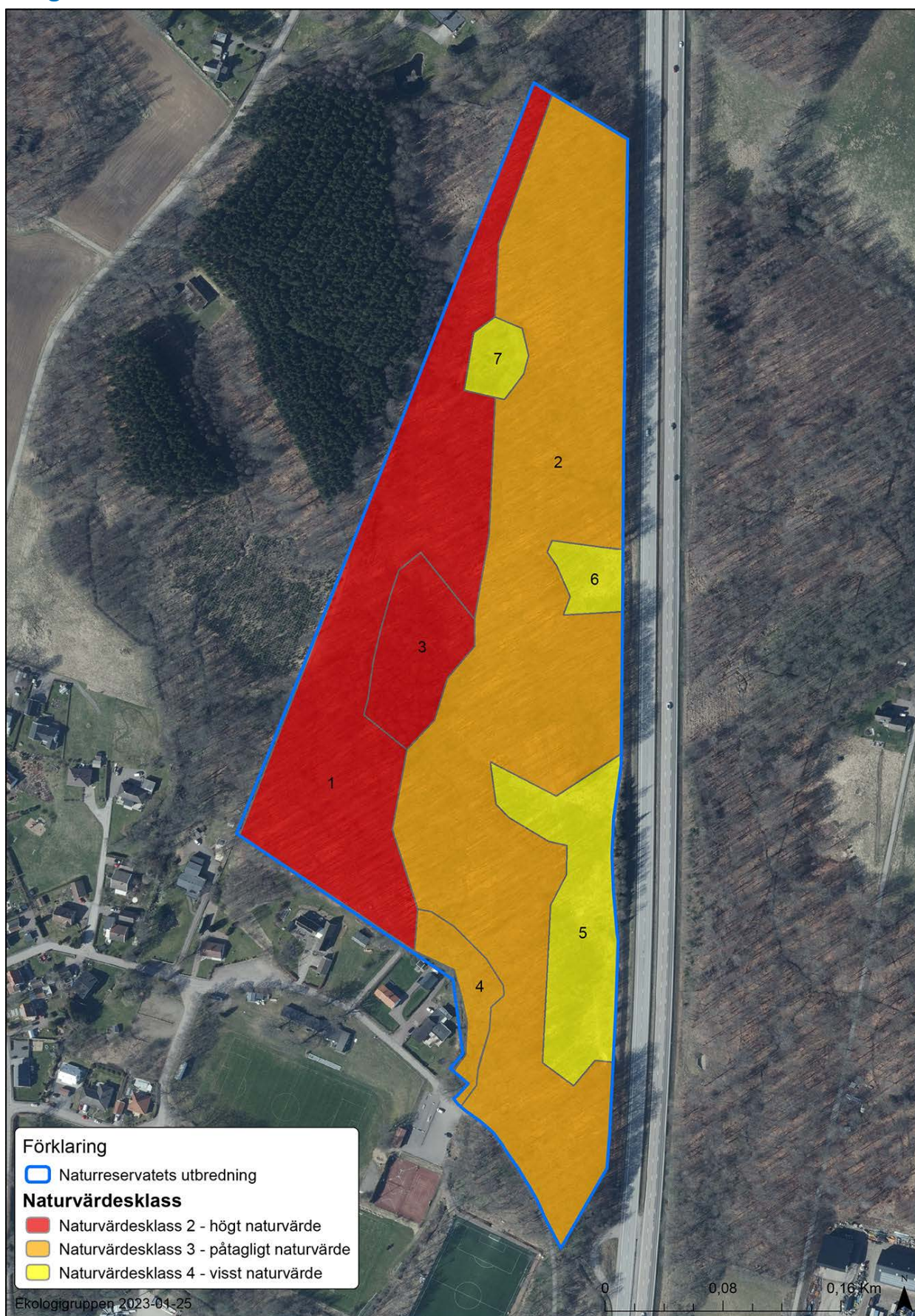
Bilaga 1. Skötselplanens områdesindelning

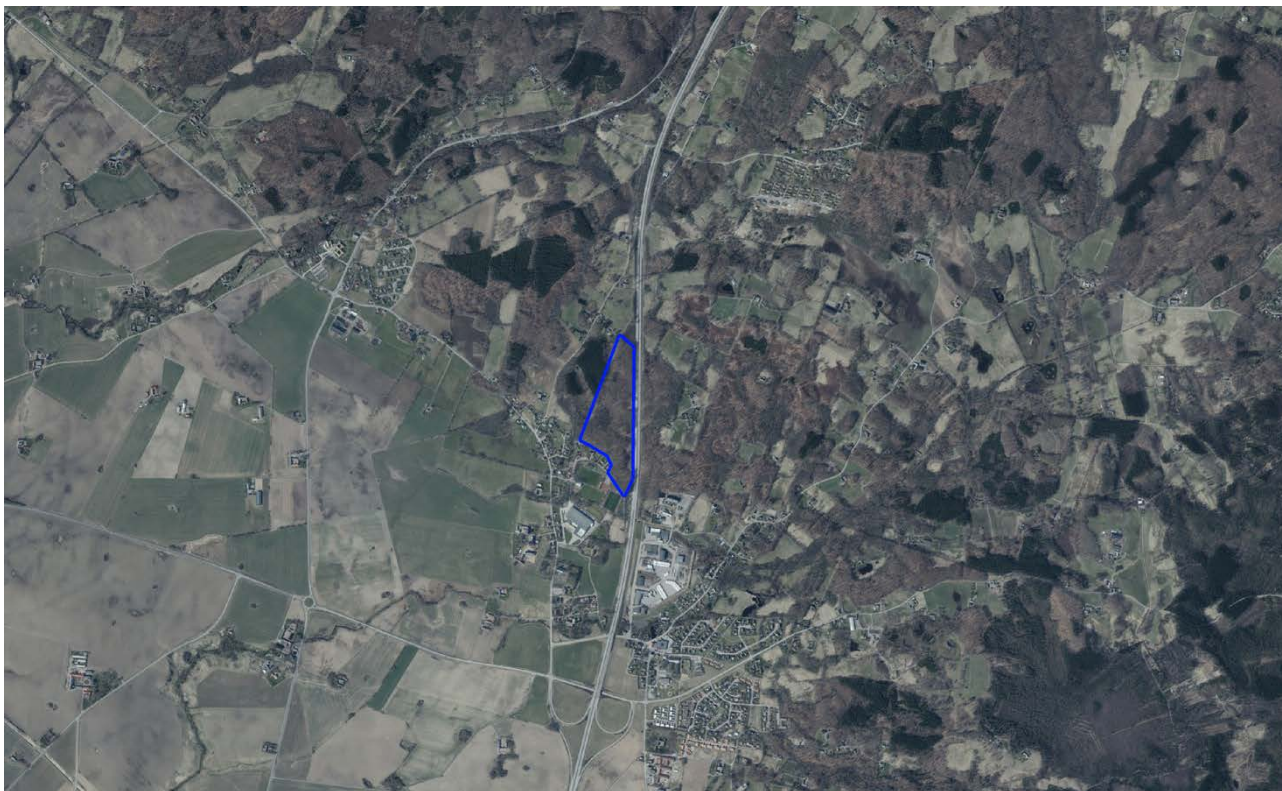
Bilaga 2. Naturtyper

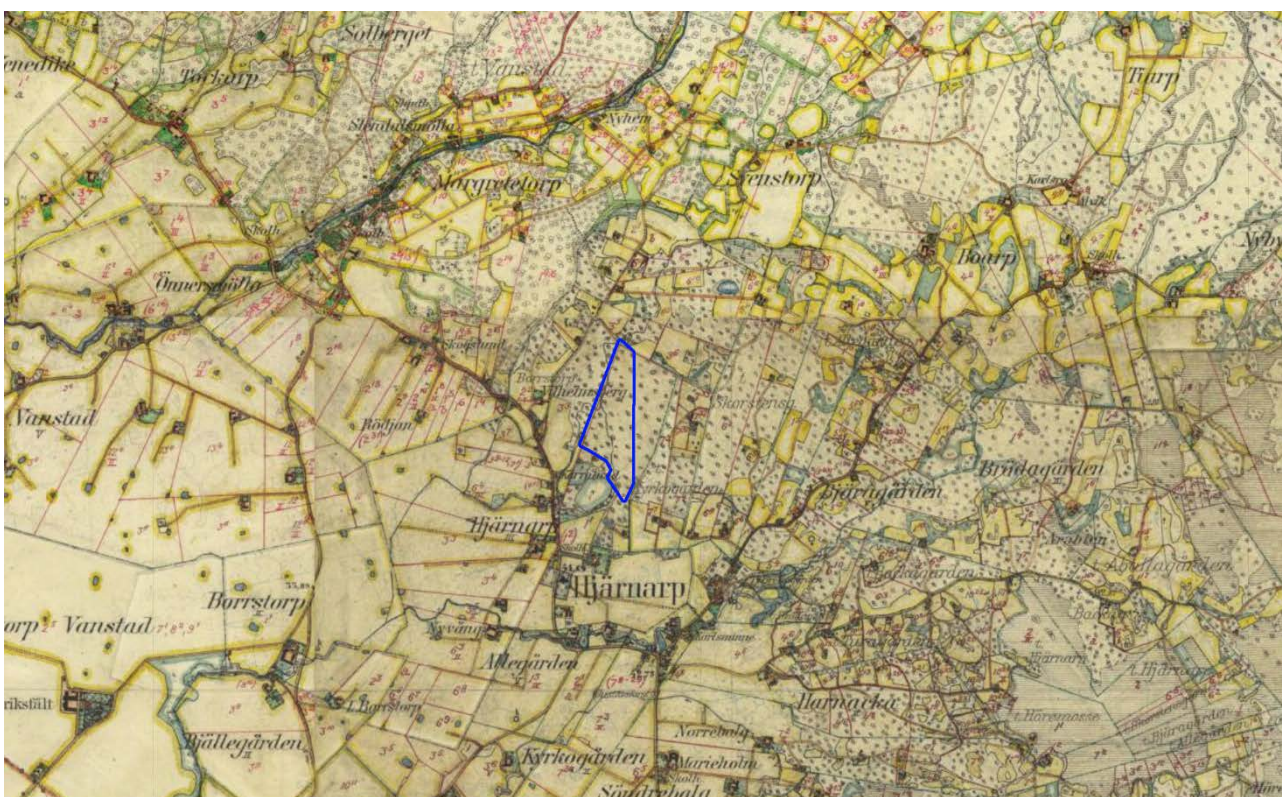
Bilaga 3. Naturvärdeskarta

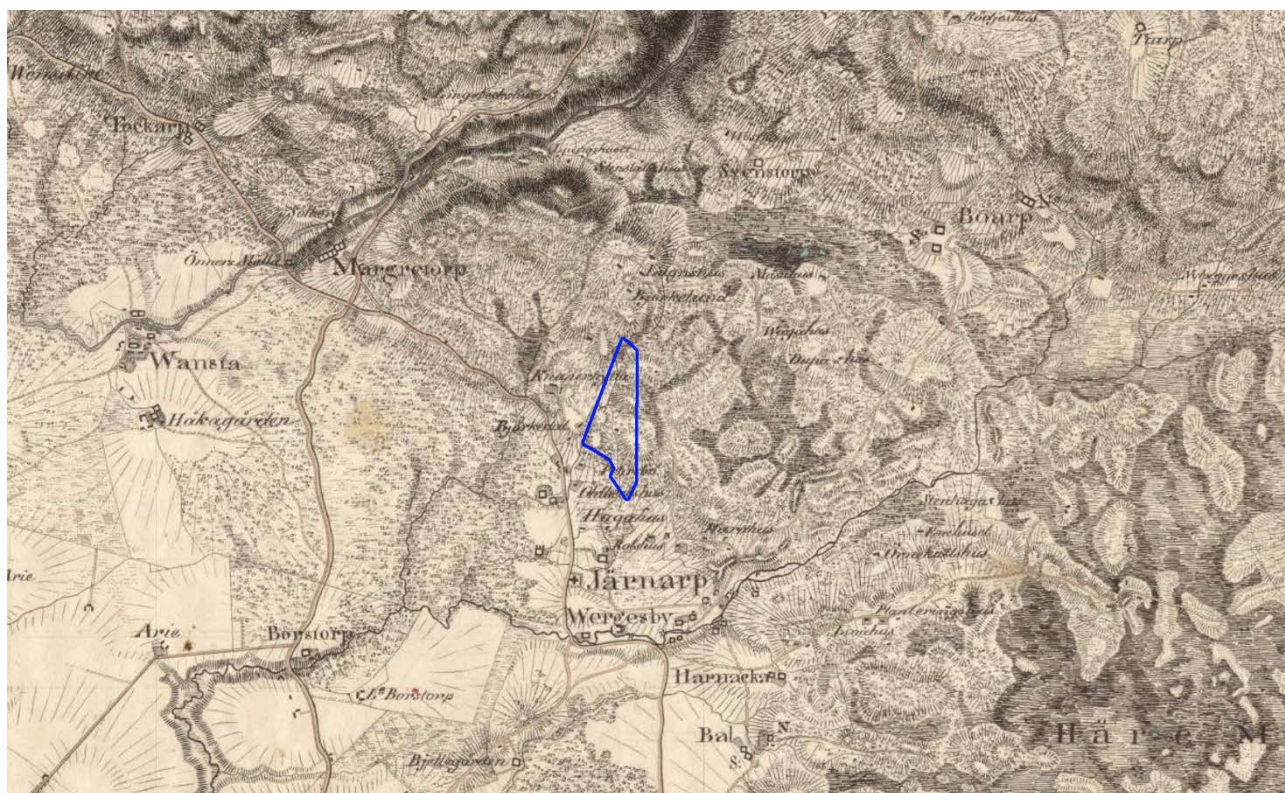
Bilaga 4. Historiska kartor

Figur 1. Referensbild med reservatets placering (blå avgränsning) på ortofoto från 2023.

Figur 2. Reservatets placering (blå avgränsning) på häradsekonomiska kartan från 1915.

Figur 3. Reservatets placering (blå avgränsning) på skånska rekognosceringskartan från 1820.

Förslag till naturreservat Hjärnarps prästaskog, Hjärnarp 1:1, Ängelholms kommun

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

HUR SAMRÅDET HAR BEDRIVITS

Ett förslag till naturreservat har varit ute på remiss från 25 maj till 6 augusti 2023.

Förslaget har hållits tillgängligt på www.angelholm.se, på stadsbiblioteket i Ängelholm, Hjärnarps bibliotek samt i stadshuset.

Samrådet kungjordes i Nordvästra Skånes Tidningar 25 maj 2023, samt skickades till berörda myndigheter och identifierade sakägare så som närboende och ideella föreningar per mail eller brev.

INKOMNA YTTRANDEN UNDER SAMRÅDET

Yttranden utan erinran eller med tillstyrkan har inkommit från:

- Länsstyrelsen Skåne 2023-06-12
- E.ON 2023-05-26.
- Skanova 2023-05-30.
- Skogsstyrelsen 2023-06-15.
- Laholms kommun, 2023-06-21.
- SGU 2023-07-31.

Yttranden med synpunkter eller frågor har inkommit från:

- Privatperson 2023-05-30.
- Närboende 2023-06-05.
- Bjäre kraft 2023-07-04
- Närboende 2023-08-01.
- Trafikverket 2023-08-02.
- Närboende/fastighetsägare 2023-08-06

Inkomna yttranden med synpunkter eller frågor redovisas och kommenteras nedan.

MYNDIGHETER

Trafikverket 2023-08-02

Trafikverket förutsätter att reservatet inte påverkar normalt underhåll av väg E6 och intilliggande viltstängsel.

Trafikverket har i övrigt inga synpunkter.

Kommentar:

Efter kontakt med Trafikverket under våren 2023, innan förslaget gick ut på remiss, flyttades föreslagna reservatsgränser in ca två meter innanför viltstängslet för att undvika konfliktytor mellan underhåll av vägområdet och naturreservatet. Gränsen i förslaget ligger ca 11 meter från yttre vägkant. Vidare förtydligas det i följande undantag från föreskrifterna att underhåll får göras:

” åtgärder i samband med drift, underhåll och ombyggnad av gällande ledningsrätt, servitut och nyttjanderätter som exempelvis ledningar och anläggningar (vatten-och avlopp, tele-och eldistribution) samt räddningsuppdrag eller åtgärder i samband med olycka. I samband med arbetena ska förvaltaren informeras. Vid akut underhållsåtgärd ska förvaltaren informeras sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar.”

LEDNINGSÄGARE

Bjäre kraft, 2023-07-04

Bjäre kraft har fiberledning längs gc-väg i Hjärnarp.

Se bifogad kartsnitt. Karta anger bara ett ungefärligt läge.

Eftersom ledningen är i drift och servar kunder i närområdet med fibertjänster ska ledningen ligga kvar i befintligt läge.

Om Ängelholms kommun kräver att ledningen ska flyttas yrkar Bjäre Kraft på att Ängelholms kommun står för kostnaderna.

Kommentar:

Reservatsförslaget innebär ingen överkan på eller krav på förändring av befintliga ledningar och driften av dessa kommer kunna genomföras utan att föreskrifterna hindrar detta. Det tydliggörs i undantag från föreskrifterna:

” åtgärder i samband med drift, underhåll och ombyggnad av gällande ledningsrätt, servitut och nyttjanderätter som exempelvis ledningar och anläggningar (vatten-och avlopp, tele-och eldistribution) samt räddningsuppdrag eller åtgärder i samband med olycka. I samband med arbetena ska förvaltaren informeras. Vid akut underhållsåtgärd ska förvaltaren informeras sedan arbetet inletts, dock senast inom tre arbetsdagar.”

SAKÄGARE OCH ÖVRIGA

Privatperson, 2023-05-30

Passa på att göra området upplåtet för ridning, på samma sätt som gjorts i Kronoskogen(Sibirien) med omnejd, inne i

Ängelholm.

Det kostar inget mer än möjligtvis någon blå/vit skylt föreställande häst och ryttare.

Det ger en möjlighet för även funktkonsnedsatta individer att komma ut i den fantastiska naturen.

Hjärnarp är en hästtät ort så det hade med stor sannolikhet blivit mycket uppskattat!

Kommentar:

Ett av syftena med Hjärnarps prästaskog är att främja friluftslivet och nya stigar kan komma att anläggas. Detta kommer vara tillåtet att utveckla även efter inrättandet av reservatet. Kommunens bedömning är dock att området är för litet för att öppna upp för både fotgängare och ryttare utan att allt för många konflikter uppstår.

Närboende, 2023-06-05

Det är jättebra med ett naturreservat i Hjärnarps prästskog, för att bevara och återställa naturmiljön. För att ytterligare utveckla förslaget, hade jag viljat att det även görs något för bullret ifrån motorvägen, att ta beaktning även till detta i bildandet av naturreservatet. Buller som stör, djur o natur, även alla som vistas i detta område, hundägare, joggare, boende mfl.

Tack

Kommentar:

Natur- och rekreationsvärdena i Hjärnarps prästaskog finns trots det buller från motorvägen som kan upplevas som störande. I nuläget finns inga planer på att uppföra bullerplank eller liknande i området och det finns därför inte med i förslaget. Skulle det bli aktuellt kan kommunen eller annan initiativtagare ansöka om dispens från reservatsföreskrifterna för att uppföra något liknande. För att dispens ska kunna ges ska skälen till åtgärden anges och det ska vara förenligt med syftet med reservatet, vilket i Hjärnarps prästaskog är att utveckla naturvärdena och rekreationsmöjligheterna.

Närboende, 2023-08-01

Hej, vi är positiva till Naturreservat i Hjärnarps prästskog.

Som närmaste granne med Naturreservatet (skogen) vet vi att det redan rör sig många människor i skogen och att många rastar sin hund där. Scouterna har träning/tävling och barngrupper från skola och dagis rör sig regelbundet i skogen. Dessutom finns det svamp och bär att plocka i säsong. Möjligen kommer fler att röra sig i skogen när det blir naturreservat.

Vill uppmärksamma på vikten av fler papperskorgar och att de töms regelbundet, gärna varje vecka. Vore även bra med tillgängliga hundbajspåsar. Jag vet att alla inte tar upp efter sin hund. Finns även personer som inte tar upp efter sin häst på cykelbanan.

Tycker även det vore trevligt med information om hålvägar och fornåkrar som finns i skogen.

Mvh /en av naturreservatets närmsta grannar

Kommentar:

Kommunen känner till att området används flitigt av orienteringsklubben, förskolor m.fl och att bevara dessa rekreationsvärden är ett av syftena med reservatet. Orienteringsklubben och förskola i närheten har beretts yttra sig under remissperioden men inte inkommit med skriftliga synpunkter. Vid tidigare muntliga kontakter har de dock ställt sig positiva till

förslaget, och föreskrifterna är utformade så att deras normala aktiviteter i området inte kommer hindras.

Föreskrifterna hindrar inte bärplockningen eller plockning av annat än vedlevande svampar. De flesta matsvampar kan därför fortsatt plockas efter ett inrättande av reservatet.

Kommunen tar med sig förslagen om papperskorgar och informationsskyltar i utvecklingen framåt, men har inte fattat beslut om exakt hur friluftslivet ska utvecklas i området.

Möjlighet finns för både nya slingor, information om natur- och kulturvärden och papperskorgar även efter ett inrättande av reservatet.

Närboende/fastighetsägare 2023-08-06

Hellre vårda ömt än lämnat till förfall.

Resultatet av många reservat som skapats är att skogen förfaller och inte får den biologiska mångfald som man önskat. Enligt min mening är det bristen på vilt och större djurflockar som passerar markerna som gör att ny natur med höga värden inte skapas.

Mitt förslag är att prästskogen som reservat ska inhägnas och att b.l.a. nötkreatur ska kunna passera markerna korta stunder några gånger om året för att det ska kunna skapas nya höga värden.

Intilliggande skog på fastighet Hjärnarp 3:23 väster om berörd fastighet är idag bevuxen av produktionsskog med gran. Denna skog kommer efter slutavverkning återskapas till skogs- och betesmark med inslag av ädellövträd där nötkreatur kommer vara den avgörande nyckeln för att skapa stort naturvärde och hög biologisk mångfald. Redan idag flyttar vi djuren dagligen och låter därefter naturen vila och återhämta sig. Vi försöker nu binda ihop ett projekt där nötkreatur cirkulerar med årstiderna, från fd åkermark nere i byn längs med åsbackas betesmarker och hela vägen upp till Hulebäckseröd och ner igen. Redan efter 2 år med arbetssättet Holistic Management kan vi se hur naturen återhämtar sig och att djur- och insektsliv ökar efter 60 års intensivt brukande. Att lagra in mer kol än vi frigjort under lång tid, att återskapa den mullhalt som är försvunnen sedan länge och klara den klimatkris vi går genom.

Att lämna något orört och till förfall så är obrukat är lika illa som intensivt brukande. Att låta djuren vårda marken ömt med lång vila emellan skapar natur istället för att döda. Då vi saknar det stora djurliv som en gång i tiden fanns måste det ersättas av något annat. Då är nötkreatur den enklaste vägen.

Kommentar:

En skötselplan skall ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat enligt förordningen om områdesskydd (1998:1252) §3. Förslagen skötselplan har varit en del av remissunderlaget.

Naturvärdesinventeringen som ligger till grund för skötselplanen har visat att området domineras av hedbokskog, med inslag av näringsrik bokskog, alsumpskog och ett mindre parti planterad gran. Därmed är markskiktet på många ställen fattigt. De höga naturvärdena är främst knutna till grov död ved av bok och särskilt torrträd och högstubbar som rötats av fjöskticka. Främst är det bland vedlevande insekter som man hittat ovanliga arter, men även mossor, lavar och svampar. Dessa värden har uppstått genom skoglig kontinuitet på minst 200 år och att det under lång tid hängt samman med andra värdefulla ädellövskogar kring Hallandsåsen, som utpekats som värdestrakt för ädellöv.

Förslaget om naturreservat syftar till att öka dessa värden bland annat genom att tillskapa mer död ved. Det kommer också resultera i öppningar i trädskiktet som släpper in mer ljus på vissa ställen. Även den planterade granen ska enligt förslaget tas ner och ersättas av ädellöv.

Historiskt har många skogsområden betats extensivt, men uppgifter om detta i Hjärnarps prästaskog finns inte och de naturvärden som hittats nu är inte knutna till någon tidigare sådan hävd. Bete i Hjärnarps prästaskog är därför inte aktuellt då det inte bedöms gynna de naturvärden som finns i skogen.

NAMNLISTA

Följande har under samrådet inkommit med synpunkter som ej tillgodosetts:

Privatperson, om ridning, 2023-05-30

Närboende, om buller, 2023-06-05

Närboende, om bete som skötselmetod, 2023-08-06

MEDVERKANDE TJÄNSTEPERSONER

Redogörelsen har upprättats av kommunekolog Maria Thyr

SAMHÄLLE/Hållbarhetsenheten

Ängelholm den 23 augusti 2023

Robin Pehrsson
Hållbarhetschef

Maria Thyr
Kommunekolog

Information om behandling av personuppgifter (GDPR)

Som information vill vi upplysa om att personuppgifter som inkommer i ärendet behandlas endast i detta specifika ärende samt vid utlämnande av handlingar enligt offentlighetsprincipen.

Den rättsliga

grunden för behandlingen är myndighetsutövning enligt MB. Källor: Till fastighetsförteckning är; fastighetsinformationsregistret (FIR), statens personadressregister (SPAR). Miljö- och tillståndsnämnden är personuppgiftsansvarig. Om du vill ha ytterligare information om hur dina personuppgifter används eller om du vill att dessa skall ändras är vi tacksamma för skriftligt besked om detta till Miljö- och tillståndsnämnden, 262 80 Ängelholm.